

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН съд

РЕШЕНИЕ № 1

София, 7 март 2006 г.

Конституционният съд в състав:

Председател: Неделчо Беров

Членове: Стефанка Стоянова
Маргарита Златарева
Васил Гоцев
Людмил Нейков
Румен Янков
Живан Белчев

Лазар Груев
Мария Павлова
Емилия Друмева
Владислав Славов
Евгени Танчев

при участието на секретар-протоколиста Силвия Василева разгледа в закрити заседания на 28 февруари и на 7 март 2006 г. конституционно дело № 8/2005 г., докладвано от съдията Мария Павлова.

Делото е образувано на 7.12.2005 г. по искане на главния прокурор на Република България.

Искането има две точки. С първата се цели установяване противоконституционност на чл.5, ал. 2 от Закона за Конституционния съд /ЗКС/, чл. 38, ал. 5 от Закона за местното самоуправление и местната администрация /ЗМСМА/ и чл. 125а, ал. 8 от Закона за съдебната власт /ЗСВ/. Според искателя противоконституционността на тези разпоредби произтича от главните мотиви на решение № 4 от 21.04.2005 г. по к.д. № 11/2004 г. на Конституционния съд. От тях следвало, че е противоконституционен всеки закон, който продължава установен в

Конституцията срок на правомощия за висши длъжности. Това важи според главния прокурор за разпоредбите, предмет на искането.

Точка втора от искането се отнася до задължително тълкуване на чл.93, ал. 1 от Конституцията. Според искането са възможни две противоположни тълкувания на тази разпоредба, но само едното от тях се вписвало в мотивите на цитираното по-горе решение на Конституционния съд.

С определение от 21.12.2005 г. Конституционният съд допусна до разглеждане по същество искането по точка първа и го отклони в частта му за тълкуване на чл. 93, ал. 1 от Конституцията.

Като заинтересовани страни в производството бяха конституирани Народното събрание, Министерският съвет, министърът на правосъдието, Върховният касационен съд, Върховният административен съд, Висшият съдебен съвет, Националното сдружение на общините в Република България, Съюза на съдиите в България, Асоциацията на прокурорите в България и Камарата на следователите.

Становище по делото изразиха само Съюзът на съдиите в България, Асоциацията на прокурорите в България, Националното сдружение на общините в Република България, Висшият съдебен съвет и министърът на правосъдието.

Според Съюза на съдиите искането следва да се уважи само за чл. 5, ал. 2 от ЗКС, защото чл. 148, ал. 1, т. 1 от Конституцията въздига изтичането на срока за заемане на длъжността в основание, прекратяващо мандата, а има и ясно формулирана забрана за повторен избор - чл. 147, ал. 2, изр. 2 от Конституцията. Административните ръководители в съдебната власт с изключение на тези по чл. 129, ал. 2 от Конституцията и кметовете са изпълнителни органи и могат да се назначават или избират повторно, те са в по-особено положение, поради което искането по чл. 38, ал. 5 от ЗМСМА и чл. 125а, ал. 8 от ЗСВ е неоснователно.

Асоциацията на прокурорите продължава да подкрепя становището, изразено по к.д. № 11/2004 г. и смята, че атакуваните разпоредби не представляват удължаване на изтекъл мандат. След публикуване на решение № 4 от 21.04.2005 г. по к.д. № 11/2004 г. Асоциацията предлага или да се обявят за противоконституционни атакуваните от главния прокурор законови разпоредби, или да се прогласи тяхната конституционносъобразност, като се изостави практиката по к.д. № 11/2004г.

Според националното сдружение на общините в Р.България искането за чл. 38, ал. 5 от ЗМСМА е неоснователно. Разпоредбата гарантира непрекъсваемост при упражняване на правомощията на изпълнителния орган на общината и произтича от Европейската харта за местно самоуправление, ратифицирана със закон /ДВ, бр. 28/1995 г./.

Според Висшия съдебен съвет оспорваните от главния прокурор разпоредби в светлината и на решение № 4/2005 г. по к.д. № 11/2004 г. явно противоречат на Конституцията, тъй като разпоредбите ѝ, които определят мандатите, са императивни.

Министърът на правосъдието изразява становище само по конституционносъобразността на чл.125а, ал. 8 от ЗСВ. Според него искането в тази част е основателно, поради императивния характер на конституционните норми, които определят продължителността на мандатите на административните ръководители в съдебната власт, поради върховенството на Конституцията - чл. 5, ал. 1 и мотивите на решение № 4 на Конституционният съд от 2005 г.

Конституционният съд обсъди изразените становища и развитите в тях съображения от страните по делото. Той съобрази както общите белези на оспорените три разпоредби, така и различията във функциите на отделните длъжности и в правната им уредба, поради което прецени поотделно конституционносъобразността на всяка от тях.

По чл. 5, ал. 2 от ЗКС

Съдиите от Конституционния съд се избират или назначават за срок от девет години без право на повторен мандат - чл. 147, ал. 2 от Конституцията. Смисълът на този срок е да се ограничи упражняването на правомощията на конституционните съдии в тези граници. На тази цел е подчинен и чл. 148, ал. 1, т. 1 от Конституцията, където на първо място сред основанията за прекратяване на мандата на конституционен съдия е посочено изтичането на деветгодишния срок. Поради императивния характер на този срок възможност за продължаването му не е предвидена в Конституцията. Член 148, ал. 3 от Конституцията не предоставя такава възможност с предвидения в нея едномесечен срок, тъй като той се отнася само за заместване на съдия с предсрочно прекратен мандат.

Конституционният съд счита, че чл. 5, ал. 2 от ЗКС е противоконституционен, защото предвижда възможност да се упражнява длъжността след изтичане на мандата, с което се изчерпват дадените правомощия.

По чл. 38, ал. 5 от ЗМСМА

При преценката на конституционностъобразността на чл. 38, ал. 5 от ЗМСМА бяха изразени две противоположни становища и при гласуването не се получи необходимото мнозинство от 7 гласа, поради което искането в тази част следва да бъде отхвърлено. Липсата на мнозинство за която и да е от двете тези възпрепятства съда да изготви общи мотиви на решението в тази му част. Двете становища заедно с мотивите към тях са както следва:

Според съдиите Неделчо Беров, Васил Гоцев, Румен Янков, Людмил Нейков, Живан Белчев и Владислав Славов чл. 38, ал. 5 от ЗМСМА противоречи на Конституцията, поради което следва искането да бъде уважено. Според чл. 139, ал. 1 от Конституцията кметът е орган на изпълнителната власт в общината и се избира за 4 години по ред, определен със закон. Със ЗМСМА, издаден въз основа на делегацията по

чл. 146 от Конституцията, следва да се уреждат само организацията и редът на дейността на органите на местното самоуправление и местната администрация и не могат да се удължават или скъсяват определените в Конституцията срокове. Съображението за изпълнение на правомощията за определено време, изложено за конституционните съдии, важи и за кметовете.

Съдиите Стефанка Стоянова, Маргарита Златарева, Лазар Груев, Емилия Друмева, Евгени Танчев и Мария Павлова считат, че разпоредбата на чл. 38, ал. 5 от ЗМСМА не противоречи на Конституцията. Тя се прилага само за случаите, в които според чл. 38, ал. 4 във връзка с чл. 23 от ЗМСМА полагането на клетва от кмета се извършва на първото заседание на новоизбрания общински съвет. С нея не се продължават правомощията на кмета за неопределен период от време, тя осигурява непрекъснатост в изпълнение на длъжността на кмета и не противоречи на чл. 139, ал. 1 от Конституцията.

Освен това Конституцията обвързва дейността на кмета с дейността на общинския съвет. Продължаването на правомощията на общинския съвет с чл. 23, ал. 6 от ЗМСМА обуславя и продължаването на правомощията на кмета до встъпване в длъжност на приемника.

Член 38, ал. 5 от ЗМСМА не е противоконституционен и защото има различен предмет в сравнение с чл. 139, ал. 1 от Конституцията. Атакуваната разпоредба се отнася до правоотношения, неуредени в Конституцията и предоставени за уреждане на законодателя с изрична делегация - чл. 146 от Конституцията.

По чл. 125а, ал. 8 от ЗСВ

След първото изменение на Конституцията /ДВ, бр. 85/2003 г. в сила от 1 януари 2004 г./ всички административни ръководители в съдебната власт придобиха качеството на органи с конституционноопределен статус. С изключение на председателя на Върховния касационен съд /ВКС/, председателя на Върховния административен съд /ВАС/ и на главния

прокурор тези ръководители се назначават на длъжност за срок от пет години с право на повторно назначаване - чл. 129, ал. 5 от Конституцията. С изменението на чл. 129, ал. 3 от Конституцията /ДВ, бр. 85/2003 г./ бяха уредени едни и същи основания за освобождаване от длъжност на всички административни ръководители в съдебната власт, от което следва без съмнение изводът, че конституционният законодател третира председателите на върховните съдилища и главния прокурор еднакво с останалите административни ръководители в съдебната власт. За тях също е необходимо правомощията им да бъдат ограничени с изтичане на срока на мандатите им. Мотивите на Конституционния съд по решение №4 от 21.04.2005 г., с което бе прието, че срокът на мандатите на председателя на ВКС, председателя на ВАС и на главния прокурор не могат да се продължават със закон, важат и за останалите административни ръководители в съдебната власт. Член 125а, ал. 8, изр. второ противоречи на чл. 129, ал. 5 от Конституцията поради това, че допуска административният ръководител да продължи да изпълнява ръководната длъжност до встъпване на неговия приемник.

Възможността за повторно назначаване на административните ръководители в съдебната власт с изключение на тези по чл. 129, ал. 2 от Конституцията не дава основание за друго решение относно конституционносъобразността на оспорената разпоредба, тъй като правомощията на органа се изчерпват с изтичане на мандата.

Не отговаря на истината твърдението в искането, че Конституционният съд с решение № 4 от 21.04.2005 г. по к.д. № 11/2004 г. се е отклонил от предишна практика, установена с решение № 1 от 23.03.2004 г. по к.д. №1/2004 г. и с решение № 1 от 14.01.1999 г. по к.д. № 34/1998 г. Единствено в решение № 4 от 21.04.2005 г. по к.д. № 11/2004 г. Конституционният съд се е произнесъл за правните последици от изтичане на срокове за мандати, установени с Конституцията.

Посоченото в искането решение № 1 от 23.03.2004 г. по к.д. № 1/2004 г. е относно мандата на новоназначен висш магистрат на мястото на предсрочно прекратен мандат на предшественика. Въпросът за правните последици от изтичане на конституционно определен мандат е бил извън предмета на същото дело, не е обсъждан, мотиви и решение по него няма.

Същото е и положението по решение № 1 от 14.01.1999 г. по к.д. № 34 от 1998 г., където е обсъждан определен със Закона за изменение и допълнение на ЗСВ /ДВ, бр. 133/1998 г./, а не от Конституцията, срок за провеждане на избор на нов Висш съдебен съвет на мястото на съществуващия, чийто мандат предсрочно се прекратява.

В искането се сочат основания за противоречие с Конституцията само на чл. 125а, ал. 8, изр. второ от Конституцията. Независимо от това при проверката Конституционният съд не намери основания за противоконституционност на чл. 125а, ал. 8, изр. първо от ЗСВ, поради което искането в тази част се отхвърля.

Поради изложените съображения и на основание чл. 149, ал. 1 т. 2 от Конституцията Конституционния съд

РЕШИ:

1.Обявява за противоконституционни чл. 5, ал. 2 от Закона за Конституционния съд и чл. 125а, ал. 8, изр. второ от Закона за съдебната власт.

2.Отхвърля искането на главния прокурор за обявяване като противоконституционни на чл. 38, ал. 5 от Закона за местното

самоуправление и местната администрация и чл. 125а, ал. 8, изр,
първо от Закона за съдебната власт.

Председател:

Неделчс/Беронов